

A Győri Ítéltábla dr. Ravasz László ügyvéd által képviselt I. r. és II. r. felpereseknek, a Pulay Ügyvédi Iroda által képviselt alperessel szemben **szerződés érvénytelenségének megállapítása** iránt indított perében, a Székesfehérvári Törvényszék 2019. év december hó 2. napján meghozott 26.P.20.408/2018/21. számú ítéletével szemben a felperesek által 22. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

Í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül 100.000 (egyszázezer) forint másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 612.000 (hatszáztizenkettőezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Ezzel az ítélettel szemben nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az irányadó tényállás szerint a felperesek ingatlanvásárlás céljából kölcsönt kívántak felvenni. Az alpereshez, mint a számlavezető bankjukhoz fordultak. Az alperes ügyintézője kalkulációt készített arról, hogy a forintkölcsön felvétele esetén milyen törlesztőrészlet jelentkezne, ez kb. kétszerese volt a bemutatott svájci frankos terméknek.

A felperesek a svájci frankos kölcsönt kívánták igénybe venni, ezzel kapcsolatosan az ügyintézés során 2007. november 26. napján egy „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” megjelölésű iratot írtak alá, mely az alábbiakat tartalmazta:

„TÁJÉKOZTATÁS

A külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól

Tisztelt Ügyfelünk!

Örömmel vettük döntését, hogy kínálatunkból választott hitelterméket. Felhívjuk a figyelmét arra, hogy a devizában történő finanszírozás választásával Ön élvezheti a választott deviza piacának előnyeit, ugyanakkor viseli annak kockázatait is. A kölcsönszerződés megkötésével Ön tudomásul veszi, hogy a Bank a folyósított kölcsönösszeget, a választott devizanemben tartja nyilván, és Ön arra vállal kötelezettséget, hogy a kölcsönt az Ön által választott külföldi devizában fizeti vissza.

Tekintettel arra, hogy a forint és az ön által szerződés szerint választott idegen deviza átváltási aránya árfolyam - a napi piaci mozgások hatására változhat, felhívjuk figyelmét, hogy egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés önnek előre nem látható, és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat.

E finanszírozás előnye, hogy amint a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben esik az árfolyama, úgy csökken a finanszírozás Ft "ellenértéke": vagyis a tőkeösszeg és kamatai visszafizetését szolgáló törlesztő részleteket fedező deviza megvásárlása kevesebbe kerül önnek, ahhoz kevesebb Ft szükséges - tehát ebben az esetben a teher csekélyebb, és ez azt a helyzetet is eredményezheti, hogy Önnek kevesebbet kell visszafizetnie, mint amennyi a kölcsön / hitelszerződés megkötésekor kiszámított Ft ellenérték alapján elvárt volt.

Fordított esetben, ha a finanszírozás devizanemének a forinttal szemben nő az árfolyama, úgy növekedik a finanszírozás „ellenértéke”: a tőkeösszeg és kamatainak (törlesztő részleteinek) megfizetéséhez ebben az esetben magasabb Ft összeg szükséges - tehát ebben az esetben a felvett devizahitel visszafizetéséhez több forintot kell - a megfelelő devizanemre átváltva felhasználnia.

A hitel kamatait a kiválasztott deviza iránti nemzetközi kereslet-kínálat alapján alakuló elszámoló árak (LIBOR, EURIBOR) határozzák meg. A kamatláb rendszeres időközönként - a megállapodott kamatperiódusoknak megfelelően - változik és a kiválasztott devizanem mindenkor piaci viszonyaihoz fog igazodni. Egy kamatperiódus alatt, tehát egyik határidőtől a következőig, a kamatláb változatlan marad annak ellenére is, ha a piaci viszonyokban változás következik be.

A kamatszint a finanszírozás devizanemében többnyire különbözik a forint kamatszintjétől és teljesen más tendenciát követhet.

Ennek következtében nem tudunk felelősséget vállalni arra, hogy a piac kedvezőtlen alakulása miatt, az Önnél adott esetben bekövetkező többletterhet átvállaljuk, különösen nem vállalunk kötelezettséget arra, hogy tájékoztassuk önt egy esetlegesen bekövetkező kedvezőtlen változásról, így Önön múlik ennek megfelelően - a változások követése és az, ha ez alapján bárminemű intézkedést tegyen. Természetesen ez nem vonatkozik a Bank üzleti évenként kötelező tájékoztatási kötelezettségének teljesítésére.

A kölcsönszerződésen Ön az aláírásával igazolja, hogy ennek a finanszírozásnál a kockázatairól világos tájékoztatást kapott, a kockázati összetevőket ismeri, és a hitelt ennek ismeretében is fel kívánja venni.

ERSTE BANK HUNGARY NYRT."

Ezt a tájékoztatót a felperesek a szerződéskötés napján, azaz 2007. december 18-án ismételten megkapták és azt aláírták.

Az alperesi hitelügyintézők tájékoztatták az ügyfeleket arról, hogy a svájci frank árfolyamához igazodik a törlesztőrészlet. A változás mértékéről tájékoztatást nem adtak, de azt hangsúlyozták, hogy az lehet pozitív, illetve negatív irányú is.

Ilyen előzmények során került sor a kölcsönszerződés megkötésére 2007. december 18. napján. A szerződés VII. pontja tartalmazza az ún.: CHF-klauzulát az alábbiak szerint:

„VII. CHF klauzula

1. Ha a CHF HUF árfolyamának nagymértékű változása miatt /legalább 5 %-os változás/figyelembe véve az esetleg megváltozott ingatlan piaci viszonyokat is) a biztosítékul nyújtott ingatlan értéke már nem nyújt a Bank számára megfelelő fedezetet, akkor az Adós köteles 30 naptári napon belül a bank számára kielégítő pótfedezetet biztosítani.

2. Az Adós kifejezetten nyilatkozik, hogy a banki felvilágosítást, mely szerint a jelen kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, megértette és ezen információ tudatában is

igénybe kívánja venni az e szerződésben meghatározott kölcsönösszeget, illetve igényli a CHF nyilvántartást.

3. Abban az esetben, ha a CHF Svájc törvényes fizető eszközeként megszűnne létezni, akkor annak helyébe jelen szerződés tekintetében a CHF helyébe lépő, Svájcban törvényes fizetőeszközként elismert devizanem lép, annak bevezetésével egyidejűleg, az akkor, arra az esetre meghatározott átváltási árfolyam figyelembevételével."

A szerződés alapján a felperesek 57.179,- CHF/7.650.000,- Ft kölcsönt vettek fel, CHF elszámolással.

Ugyanezen a napon a felek között egy jelzálogszerződés is létrejött, illetőleg dr. Név1 közjegyző előtt tartozáselismerő nyilatkozatot is aláírtak.

A felperesek a törlesztési kötelezettségüknek egy idő után nem tudtak eleget tenni, ezért a szerződés felmondásra került. Az elszámolás megtörtént (DH2 törvény), a tisztességtelenül felszámított összeg 5.728,80,- CHF volt, az elszámolás felülvizsgált.

* * *

A felperesek módosított kereseti kérelmükben elsődlegesen annak megállapítását kérték, hogy a felek által kötött kölcsönszerződés érvénytelen, jogkövetkezményként kérték, hogy a törvényszék az eredeti állapotot állítsa helyre annak megállapításával, hogy a felpereseknek kölcsöntartozása az alperes felé nincs.

Az elsődleges kereseti kérelmük körében kiemelten hivatkoztak arra, hogy az alperesi ügyintéző arról tájékoztatta őket, miszerint a devizaalapú kölcsönszerződésnek sokkal alacsonyabb a kamata, és hosszabb távon is sokkal előnyösebb az összköltség tekintetében is, mint a forintkölcsön. Ezért a kedvezőbb kamatmértékért cserébe vállalták az adósok az

árfolyamkockázatot. Ez a szerződés lényegi eleme, főszolgáltatásnak minősül. Az alperes azt vállalta, hogy a futamidő végéig egy megfizethető, stabilan törleszthető kölcsönhöz fognak jutni, amelynek alacsonyabb a törlesztőrésze, mint a forintkölcsöné. Ebben a körben hivatkoztak az rPtk. 277. § (1) bekezdés a) - c) pontjára.

Azzal összefüggésben, hogy az alperes a fenti kötelezettségvállalást tette, hivatkoztak a Ptk. 207. § (1) és (2) bekezdésére, valamint a 226. § (1) bekezdésére.

Kiemelték a felperesek, hogy a szerződés megkötését megelőzően nem kaptak tájékoztatást arról, hogy a devizaalapú főszolgáltatás milyen hatással lesz a törlesztőrészekre, illetve, hogy az alperes mindvégig tudja-e biztosítani az egyébként általa elfogadott célt a futamidő végéig, azaz, hogy a felperesek a törlesztési kötelezettségüknek rendben, a forintkölcsönnél alacsonyabb törlesztőrészlet mellett tudnak eleget tenni.

A szerződési cél nem valósult meg, a kölcsönszerződésből eredő kötelezettség teljesíthetetlen az irreálisan magas törlesztőrészek miatt.

Kiemelték, hogy az alperes a Hpt. 203. § (6) bekezdése alapján tájékoztatni lett volna köteles a felpereseket a kölcsönrel kapcsolatos kockázatokról. Ebben a körben hivatkoztak a 93/13/EGK irányelvre, illetve az EUB eseti döntéseire (C-51/17, C-126/16, C-186/16). A tájékoztatás elmaradása a Ptk. 209. § (4) bekezdésére és 209/A. § alapján a szerződés érvénytelenségét okozza.

Ugyancsak az elsődleges kereseti kérelem körében hivatkoztak a felperesek arra is, hogy a szerződés arra tekintettel is érvénytelen, mert különmemű árfolyamokat alkalmaz (árfolyamrés). Ebben a körben utaltak az EUB C-118/17 szám alatti ítéletére, a 93/13/EGK irányelvre, az EUMSZ 169. cikkére, illetve a DH2 törvény 37. és 37/A. §-ára, valamint a DH1 törvény 3. §-ára. Ezek alapján kifejtették, hogy nem állt érdekükben a jogszabályi beavatkozás a szerződésükbe, azaz,

hogy az árfolyamrésszel kapcsolatos rendelkezések konvalidálásra kerültek, hiszen így a szerződés „javításával” fennmaradt az árfolyamkockázat-viselési kötelezettség, míg abban az esetben, hogy ha a bíróság úgy foglalt állást, miszerint ez a pótlás nem vált a szerződés részévé, úgy a szerződés teljesíthetetlen lesz - figyelemmel az árfolyamkockázat főszolgáltatás jellegére -, azaz teljes egészében érvénytelen.

A felperesek másodlagos kereseti kérelmükben annak megállapítását kérték, hogy a közöttük létrejött kölcsönszerződésből eredő szolgáltatások lehetetlenültek, a kölcsönszerződés 2010. március 31. napján megszűnt, így a felperesek a tartozás alól szabadultak.

Egyfelől hivatkoztak arra, hogy a szerződés megkötését követően következett be a szerződés teljesítését befolyásoló változás (gazdasági válság). Az árfolyamok, kamatok drasztikus változása miatt az eredeti szerződési cél, azaz a forintkölcsönnél alacsonyabb törlesztőrészletű, megfizethető kölcsön biztosítása a felperesek részére megvalósíthatatlanná vált. Másrészt a felperesektől nem várható el a továbbiakban a szolgáltatás teljesítése, hiszen az a szerződéses cél, hogy a futamidő végéig stabilan törleszteni tudjanak, nem megvalósítható. Az alperes ráadásul végzett egy hitelbírálatot is, és ez alapján jutott téves következtetésre abban a körben, hogy a felperesek eleget tudnak-e tenni a futamidő végéig a törlesztési kötelezettségüknek.

A felperesi álláspont szerint az alperesnek lehetősége lett volna arra, hogy a kölcsön kamatát csökkentse, az árfolyamkockázatot is csökkentse különféle banki műveletekkel, ezt azonban elmulasztotta.

A lehetetlenülés időpontjaként 2010. március 31-t jelölték meg a felperesek, ugyanis előadásuk szerint a kölcsön törlesztőrészlete ekkor érte el a forintkölcsönökét, így fizikailag lehetetlenült ettől az időponttól fogva a teljesítés.

Hivatkoztak érdekbeli lehetetlenülésre is, mivel az alperes nem tett eleget a devizaalapú szolgáltatásból eredő kötelezettségének, holott, ha ezt megtette volna, a felperesek végig tudtak volna teljesíteni. Így alperesnek felróható okból nem várható el a felperesektől a kölcsön további törlesztése.

A fizikai lehetetlenül körében arra is rámutattak, hogy ha az alperes nem tanúsít jogsértő magatartást, azaz, ha a LIBOR csökkenésével párhuzamosan csökkentette volna a kamatokat, akkor maximum 10-15%-kal emelkedett volna a törlesztőrészlet, és nem következett volna be a lehetetlenülés.

A felperesek harmadlagos kereseti kérelmükben azt kérték, hogy a törvényszék kötelezze az alperest a közöttük létrejött kölcsönszerződés vonatkozásában az eredeti állapot helyreállítására, és állapítsa meg, hogy a felpereseknek kölcsöntartozása az alperes felé nem áll fenn.

Arra hivatkoztak, hogy a jogviszony tulajdonképpen kettős, ugyanis tartalmaz egy kölcsönjogviszonyt és egy devizaalapú, az adóst carry trade pozícióba helyező főszolgáltatást tartalmazó ügyletet. Az alperesi magatartásból, illetve mulasztásból (tájékoztatási kötelezettség elmulasztása, illetőleg a szerződéses vállalások nem teljesítése) levezethető, hogy az alperes szerződést szegett, és emiatt emelkedtek meg a törlesztőrészletek.

Az alperes hibásan teljesített, és ebből fakadóan a felperesek a káruk megtérítését kérhetik. A kár abból adódik, hogy lényegesen nagyobb törlesztőrészletet kellett fizetniük, mintha az alperes eleget tett volna a szerződéses kötelezettségének, illetve a Ptk. 205. § (3) bekezdésében, a 277. § (1) bekezdés a), b), c) pontjában, illetve a 277. § (4) - (5) bekezdésben írtaknak.

Álláspontjuk szerint a Ptk. 355. § (1) bekezdés alapján kártérítés címén az eredeti állapot helyreállítására is lehetőség van.

Megítélésük szerint a Ptk. 306. § (1) bekezdés b) pontja alapján az alperesi szerződésszegés miatt megnyílt a felperesek elállási joga, és ez alapján is kérhetik az eredeti állapot helyreállítását, illetve annak megállapítását, hogy tartozásuk nincs.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Elsődlegesen hivatkozott arra, hogy a 10. sorszám alatt előterjesztett keresetváltoztatás a Pp. 146/A. § (1) bekezdés alapján tiltott keresetváltoztatásnak minősül, illetőleg az EUB ítéletre alapított keresetváltoztatás sem megengedhető a Pp. 146/A. § (4) bekezdésére figyelemmel, ugyanis az Európai Unió Bíróságának ítélete nem tartozik a „bíróági vagy más hatósági határozat” fogalomkörébe.

Az érdemi védekezés körében előadta, hogy téves a felpereseknek a kölcsönszerződés tartalmával kapcsolatos okfejtése, az alperes olyan garanciát nem vállalt, hogy mindvégig a forintkölcsönöknél alacsonyabb törlesztőrészt fogják fizetni. A kölcsönszerződés tartalmát annak rendelkezéseiből lehet meghatározni, az felperesek által állított tartalom a szerződésből nem következik. A felperesi rejtett szándék alappal nem hivatkozható.

A DH1 törvény szerinti konvalidálás megtörtént, ez alapján az elszámolás is megtörtént, továbbiakban vitássá ez nem tehető, figyelemmel a BH 2018.282 döntésben kifejtettekre.

A lehetetlenüléssel összefüggésben az alperes arra mutatott rá, hogy a felperes igénye elévült, figyelemmel a Ptk. 324. § (1) és 325. § (1) bekezdésére.

Hivatkozott arra is, hogy a Ptk. 277. § (1) bekezdés c) pontjára is figyelemmel az alperes szolgáltatása a kölcsönszerződésben meghatározottak szerint a kölcsön nyújtása, a felpereseknek pedig az a kötelezettsége, hogy azt visszafizessék az alperes számára. A kölcsönszerződés nem tartalmaz olyan, felperesek által állított célt vagy feltételt, hogy pontosan milyen stabilitású, milyen maximum összeghatárú törlesztőrészt megfizetési kötelezettséget tartalmazó kölcsönt kívának felvenni. Azt a felperesi célt tartalmazza, hogy lakást vásároljon az alperestől kölcsönbe kapott pénzüsszegekből, illetve, hogy milyen költséggel fogja a pénzhazsnálatot kompenzálni, és a futamidő alatt miként fog törleszteni. Az ezen túlmenő felperesi várakozások, titkos fenntartások a Ptk. 207. § (5) bekezdése szerint minősülnek.

Kiemelten hivatkozott az alperes arra, hogy az esetleges árfolyamváltozás következményét a szerződésben rendezték, a felpereseket külön íven szövegezett nyilatkozat útján kioktatta a finanszírozás veszélyeiről, ezt a tájékoztatást tudomásul vették.

* * *

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében a keresetet elutasította.

Kötelezte a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 15 nap alatt 200.000,- Ft perköltséget azzal, hogy a feljegyzett 459.000,- Ft illetéket az állam viseli.

Határozata indokolásában a Ptk. 205. § (1) és (2) bekezdésére utalással kiemelte, hogy a szerződésből a felperesek által állított feltételek, megállapodások a Ptk. 207. § (1) bekezdésben foglalt értelmezési szabály alkalmazásával sem olvashatóak ki. A felperesek által nem nyert igazolást (Pp. 164. § (1) bekezdés), hogy az általuk a keresetük alapjaként hivatkozott feltételeket az alperessel közölték volna, míg a felek titkos fenntartása vagy rejtett indoka a Ptk. 207. § (5) bekezdés alapján a szerződés érvényessége szempontjából közömbös. Nem állapítható meg, hogy az alperes a szerződés aláírásával kötelezettséget vállalt arra, hogy a szerződés teljes futamideje alatt a forintkölcsönöknél kedvezőbb összköltségű terméket tart rendelkezésre a felperesek számára, illetőleg, hogy vállalta azt is, hogy a szerződésből fakadó fizetési kötelezettség nem fogja meghaladni a felpereseknek a hitelbírálat során feltárt jövedelmi és vagyoni viszonyai alapján megállapított terhelhetőségüket.

.

Azáltal pedig, hogy a szerződésnek a felperesek által állított értelmezés nem tulajdonítható, a felperesek által állított alperesi szerződésszegés megállapítása sem jöhet szóba, sem az rPtk. 205. § (3), sem az rPtk. 277. § (5) bekezdésének megsértése okán.

A lehetetlenüléssel kapcsolatosan az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a felperesek álláspontja szerint utóbb következett be változás, amely miatt a szolgáltatás teljesítése vált lehetetlenné.

A felperesek szerint irányadó Ptk. 312. § (3) bekezdése kimondja, hogy ha a teljesítés olyan okból vált lehetetlenné, amelyért a jogosult felelős, a kötelezett szabadul tartozása alól és követelheti kárának megtérítését.

Kifejtette a törvényszék, hogy a lehetetlenülés bekövetkezhet jogi és fizikai okból, illetőleg a gyakorlat ismeri az érdekbeli és a gazdasági lehetetlenülést is. A felperesek hivatkozása a gazdasági lehetetlenülésre irányult. A szerződés megkötésekor a felek a gazdasági tényezők és a piaci viszonyok kisebb-nagyobb mérvű változásnak a lehetőségét ugyanakkor nem hagyhatják figyelmen kívül, illetőleg ezt a kockázatot viselniük kell.

Az árfolyam kedvezőtlen változása és ezáltal a felperesek fizetési kötelezettségének jelentős emelkedése a felperesek álláspontja szerint az alperesnek felróható okból következett be, azonban ezt a jelen per adatai, illetőleg a köztudomású tények sem támasztják alá.

A svájci frank árfolyamának forinttal szembeni kedvezőtlen változása nem az alperes miatt következett be, így a felperesek törlesztési kötelezettségének elnehezülése nem az alperes tevékenységének tudható be.

Annak vizsgálata körében, hogy az adott konstrukció egyik lényegi eleme, az árfolyamkockázat fogyasztók általi viselése világos, érhető szerződési feltétel volt-e, a törvényszék utalt a Kúria a 2/2014. PJE, a 6/2013. PJE határozatára, valamint a 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének második bekezdését átültető Ptk. 209. § (5) bekezdésére.

Rámutatott arra, hogy a felperesek nem vitatták azt az alperesi, okiratokkal alátámasztott tényelőadást, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megtörtént, de azt állították, hogy olyan értelemben kaptak az eljáró ügyintézőtől tájékoztatást, hogy a törlesztési terhük és a szerződés összköltsége mindvégig a forintkölsönök alatt marad. Ennek bizonyítása a felpereseket terhelte volna a Pp. 164. § (1) bekezdés alapján, azonban a meghallgatott tanúk ebben a körben a felperesek előadását nem támasztotta alá (21. szám alatti jegyzőkönyv).

A törvényszék álláspontja szerint a bank által nyújtott, külön okiratba foglalt tájékoztatásból az átlagosan tájékozott fogyasztó számára egyértelműen felismerhető kellett legyen az, hogy a kölcsönterméknek árfolyamkockázata van, illetőleg ezen kockázatot a kölcsönvevő korlát nélkül viselni köteles. A szövegből nem derül ki semmilyen korlátozás, semmilyen olyan körülmény, amely a fogyasztó árfolyamváltozásból eredő helytállási kötelezettségének korlátozottságára utalna.

A tájékoztatás egyértelműen bemutatja az árfolyamváltozás esetén a törlesztőrészek változásának irányát (mind kedvező, mind kedvezőtlen irányba), illetőleg kifejezetten rögzíti, hogy a fogyasztó számára előre nem látható, és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. A szerződés VII. pontja pedig még egyszer külön felhívja a fogyasztó figyelmét arra, hogy a kölcsönterméknek kockázata van, azonban ezen figyelemfelhívás a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozattal együtt értelmezhető, és annak alapján az elsőfokú bíróság álláspontja szerint aggály nélkül megállapítható a tájékoztatásnak a megfelelősége.

A kockázatfeltáró nyilatkozat megfelelőségén nem változtat az a körülmény sem, hogy az alperesi pénzügyintézet a Hpt. 78. §-a alapján elvégezte az előzetes hitelbírálatot. A Győri Ítéltábla Pf.IV.20.103/2016/3/I. számú ítéletére utalással kifejtette, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozat célja az, hogy felhívja a következményeket viselni és a forintban növekvő összegű törlesztőrészeket is megfizetni köteles adós figyelmét arra, hogy a várható pénzügyi változások iránya, mértéke előre

nem látható, az közismerten számos gazdasági tényező függvénye, éppen ezért nem mutat összefüggést a szerződéskötéskor felmért adósi teljesítőképességgel. Ekként alaptalan az az esetleges felperesi következtetés a világos és egyértelmű kockázatfeltáró nyilatkozat ellenére, hogy a későbbiekben az árfolyamváltozások miatt a törlesztőrészletek forintban növekvő összegének felső határát az adós szerződéskötéskor bevizsgált jövedelmi viszonyai, teljesítőképessége és a fedezeti ingatlan mértéke képezi.

A törvényszék kiemelte, hogy az EUB C-51/17. szám alatti ügyben hozott döntése sem támaszt olyan követelményt, hogy számítások bemutatása, konkrét adatok közlése lenne elengedhetetlenül szükségesnek ahhoz, hogy a tájékoztatás megfelelése megállapítható legyen.

A törvényszék kiemelte azt is, hogy a felpereseknek szerint nem áll érdekükben az árfolyamrésre vonatkozó szerződéses rendelkezés jogszabállyal történő konvalidálódása, azt azonban nem jelölték meg, hogy a fogyasztók mire tekintettel, mennyiben kerültek azzal hátrányosabb helyzetbe, hogy a szerződésükből a különmemű árfolyamok alkalmazása kikerült.

* * *

A felperesek fellebbezésükben kérték, hogy az ítéletábra elsődlegesen változtassa meg az elsőfokú ítéletet és adjon helyt a keresetnek, másodlagosan az ítéletet helyezze hatályon kívül.

Álláspontjuk szerint a törvényszék a beszerzett peradatok önkényes mérlegelésével és téves jogértelmezéssel foglalt állást akként, hogy a per tárgyát képező kölcsönszerződés nem érvénytelen.

A 6/2013. PJE határozat III.2.b) pontjában foglaltakra utalással kifejtették, hogy az adósok célja a deviza kölcsön felvételével az volt, hogy a forint kölcsönszerződések esetén irányadó kamatnál alacsonyabb kamat mellett jussanak kölcsönhöz. A deviza alapú szolgáltatás főszolgáltatásnak minősül, így a szerződés lényegi eleme. A banki tájékoztatás alapján a szerződéskötéskor joggal voltak a felperesek abban a feltevésben, hogy az árfolyamkockázat ellenére is a futamidő végéig, egész tartalma alatt lényegesen kisebb lesz a deviza alapú kölcsön havi törlesztő részlete, mint a forint alapú kölcsönké. Ezzel a felperesi céllal az alperes is tisztában volt, így a szerződés megkötésével vállalta, hogy egy megfizethető, a futamidő végéig stabilan tervezhető kölcsönt biztosít, lényegesen alacsonyabb törlesztőrészletek mellett, mint a forint kölcsönök.

A hitelbírálat eredményeképpen csak akkor adhatott kölcsönt az alperes, ha a felperesek szerződéskori vagyoni és jövedelmi viszonyai figyelembevételével feltételezhető volt, hogy a futamidő végéig tudják fizetni a kölcsönt.

A szerződés szövege és tartalma csak és kizárólag a szerződési céllal és akarattal összhangban értelmezhető (Ptk. 207. § (1) és (2) bekezdés, 226. § (1) bekezdés).

Az alperes a szerződés megkötését megelőzően semmilyen tájékoztatást nem adott arról, hogy a deviza alapú főszolgáltatás drasztikus hatással lesz a törlesztő részletekre. Arról sem, hogy a főszolgáltatás nem biztos, hogy tudja biztosítani a felperesek által meghatározott és az alperes által elfogadott célt a futamidő végéig.

Az alperes a Ptk. 209. § (1) és a Hpt. 203. § (6) bekezdése, valamint a 93/13 EGK irányelv Melléklet 1. pont I-II. alpont alapján köteles lett volna arról tájékoztatást adni, hogy a törlesztőrészlet és az összköltség akár a háromszorosára is emelkedhet, illetve bármikor jóval drágább lehet majd a kölcsön törlesztőrészlete, mind a forint kölcsöné. Csak így tudták volna a felperesek a kölcsön gazdasági hatásait is felmérni. Az alperes nem tett eleget a tájékoztatási kötelezettségének, nem adott arról tájékoztatást, hogy a deviza alapú ügyletnek milyen tényleges kockázatai vannak.

Utalt arra a fellebbezés, hogy a Ptk. 239. § (2) bekezdése szerint a szerződés teljesen érvénytelen, mivel az érvénytelen rész nélkül a felperesek nem kötötték volna meg, illetve anélkül a szerződés nem teljesíthető.

Kiemelték, hogy az alperes ügyintézője, illetve az alperes reklámjai és a hitelbírálat arról tájékoztatta őket, hogy a deviza alapú szolgáltatás alkalmas a szerződési céljuk megvalósítására. Az alperesi tájékoztatás alapján joga feltételezték, hogy az árfolyamkockázat nem valós, illetve a jövődelmük terhelhetőségi szintjéig korlátozott.

Az alperes nem tett eleget a deviza alapú szolgáltatásból eredő komplex kockázatra irányuló tájékoztatási kötelezettségnek (EUB C 51/17. sz. ítélete, a PSZÁF 9/2006 (XI.7.) ajánlás III/14. pont, 1. számú melléklet 6. pont).

A kockázatteltáró nyilatkozat semmiben nem felel meg a 93/13 EGK irányelvben (EUB C 186/16 és a C 51/17 sz. ítélet), illetve a Hpt. 206. § (6) bekezdésében és az ezt értelmező PSZÁF 9/2006 (XI.7.) ajánlásában foglaltaknak, de nem felel meg a Kúria 2019. április 10-i és a 2019. június 19-i közleményében meghatározott követelményeknek sem.

A C 51/17. sz. ítélet 74. pontja szerint a szükséges tájékoztatásnak két kötelező eleme van, az egyik a forint súlyos leértékelődésének, a másik a külföldi kamatlábak emelkedésének következménye.

Téves a bankok azon érvelése, hogy az árfolyamkockázat tekintetében megfelelő tájékoztatást adtak. Arról kellett volna tájékoztatnia az alperesnek a felpereseket, hogy az árfolyamkockázat és a kamatkockázat hatására olyan törlesztőrészlet emelkedés (akár két-háromszoros) is bekövetkezhet, amely miatt megélhetési gondjaik keletkezhetnek. E nélkül a felperesek nem tudták felmérni az árfolyam és a kamatkockázatnak a gazdasági helyzetükre gyakorolt hatását. Utaltak a Fővárosi Ítéltábla 37.Gf.40.669/2018/12/I. sz. határozatban foglaltakra.

A kapott tájékoztatás alapján a felperesek - figyelemmel az alperes által ismert általános adósi célra - joggal feltételezték, hogy az árfolyam emelkedés nem lesz olyan mértékű, hogy a szerződési cél megvalósíthatatlanná válik, illetve az alperes tud olyan intézkedéseket tenni a jelentős árfolyamemelkedés esetén is, amelyen keresztül tudja biztosítani az általa is ismert, a deviza alapú szolgáltatáshoz kapcsolódó általános adósi célokat.

A Ptk. 207. § (2) bekezdése értelmében amennyiben az (1) bekezdésben foglalt alkalmazásával nem állapítható meg egyértelműen a fogyasztói szerződés tartalma, úgy a feltétel meghatározójával szerződő fél, illetve a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Ennek alapján csupán az az értelmezés fogadható el, hogy az alperesnek az általános adósi elvárásoknak megfelelően a futamidő végéig kellett volna biztosítania a forintkölsönnel olcsóbb kölcsönt a deviza alapú szolgáltatás nyújtásán keresztül. A fentieket támasztja alá az is, hogy a bankszövetség 2006 januárjában kiadott állásfoglalása alapján a fogyasztók joggal feltételezhették azt, hogy a futamidő végéig olcsóbbak lesznek a deviza alapú kölcsönök a forintkölsönöknél.

A meghallgatott tanúk vallomásából is kitűnik, hogy a felperesek nem kaptak tájékoztatást a PSZÁF ajánlásának megfelelően a deviza alapú szolgáltatás komplex kockázatáról. A felperesek kiemelték, hogy a tájékoztatás megítélésekor nem mellőzhető a bankok által kibocsátott reklámok és előzetes tájékoztatások vizsgálata, a törvényszék azonban ezek vizsgálatát mellőzte, így az ítélet jogszabálysértő.

Álláspontjuk szerint a törvényszék a beszerzett peradatok önkényes mérlegelésével és téves jogértelmezéssel foglalt állást akként, hogy nem következett be a Ptk. 312. § (3) bekezdése szerinti lehetetlenülés.

A 6/2013. PJE határozattal kapcsolatosan a fellebbezés kiemelte, hogy a per tárgyát képező jogviszonyt kizárólag a jogegységi határozatban foglalt valamennyi jogelv figyelembevételével

lehet elbírálni, kizárólag annak egyes elemeit figyelembe venni, vagy egyes elemeket figyelmen kívül hagyni nem lehet.

A deviza alapú kölcsönszerződések kettős jogviszonyt tartalmazó jogügyletnek tekinthetők, amelyek tartalmaznak egy kölcsön jogviszonyt megtestesítő és egy devizaalapú főszolgáltatást is (árfolyamkockázat, alacsonyabb kamat és törlesztőrészlet). A deviza alapú kölcsönszerződések a bankok részéről meghatározott összegű kölcsön nyújtására irányultak olyan formában, hogy annak a törlesztőrészlete a futamidő végéig alacsonyabb lesz a forint kölcsönök törlesztő részleténél, és az árfolyamkockázat bevállalása ellenére is - a szerződéskori jövedelmi és vagyoni viszonyait figyelembe véve - a futamidő végéig fizetni tudja majd az adós, mivel annak törlesztőrészlete nem fogja meghaladnia jövedelmének terhelhetőségi szintjét.

Az alperes pénzért végezte el a hitelbírálatot, így az a kölcsönszerződéshez kapcsolódó külön szolgáltatásnak minősül, amely egy kvázi szakvélemény elkészítésére irányul. Az alperes hibájából (téves szakvélemény) lehetetlenült a szerződés.

A korlátlan árfolyamkockázat adósi vállalása nem jelenti azt, hogy a deviza alapú kölcsönnek a szerződő felek által közösen meghatározott szerződéses célja megváltozott volna, mivel az árfolyamváltozás hatásai kiküszöbölhetők a kölcsön kamatának a csökkentésével, illetve az árfolyamkockázat csökkentésével. Az alperesnek is lehetősége lett volna arra, hogy a kölcsön kamatát csökkentse úgy, ahogy a Svájci Nemzeti Bank tette az alapkamattal, illetve az árfolyamkockázatot is csökkenthette volna különféle banki műveletekkel.

Az alperes által nyújtott szolgáltatás nem felelt meg az általa is elfogadott felperesi szerződési célnak, erre tekintettel megállapítható, hogy a Ptk. 277. § (1) bekezdés a), b) és c) pontja értelmében az alperes szerződésszegést követett el.

A Ptk. 226. § (1) bekezdése szerint jogszabály meghatározhatja a szerződés egyes tartalmi elemeit, és kimondhatja, hogy ezek a szerződésnek akkor is részei, ha a felek eltérően rendelkeznek. Ilyen tartalmi elemeket határoz meg a Ptk. 277. § (1) bekezdésének a), b) és c) pontja. Az alperes a felperesi célt ismerve kötött szerződést, így a szerződési cél a külön szerződéses rendelkezés nélkül is a szerződés tartalmává vált. Fel sem merülhet, hogy bármilyen alaki kellék (írásba foglalás) kellene ahhoz, hogy a szerződés tartalmává váljon a jogosult által meghatározott és a kötelezett által elfogadott szerződési cél. Utaltak arra, hogy elegendő csak a Hpt-ben meghatározott kötelező szerződési elemek írásba foglalása, a kifejtettek szerint a jogszabály erejénél fogva a szerződés tartalmává vált a szóban meghatározott és elfogadott fenti kötelezettség.

Az alperes nem teljesítette a szerződésből fakadó kötelezettségét, ennek eredményeképpen a felperesek tartozása visszafizethetetlenné, a szerződési cél teljesíthetetlenné vált. Az alperes hibájából 2010. márciusára bekövetkezett a szolgáltatás teljesítésének Ptk. 312. § (3) bekezdésében meghatározott lehetetlenülése. A felperesek vonatkozásában ez érdekbeli lehetetlenülésének tekinthető. Az alperesnek felróható ok miatt nem várható el a felperesektől a megélhetésük veszélyeztetése miatt a kölcsön további törlesztése.

Az alperesi oldalról a deviza alapú szolgáltatás teljesítése fizikailag lehetetlenült a saját hibájából, az alperes jogellenes kamatemelése miatt is. Ha a LIBOR csökkenésével párhuzamosan csökkentették, nem pedig emelték volna a kamatokat, akkor maximum 10 - 15%-kal emelkedett volna a felperesek törlesztőrészlete.

A kifejtettek szerint a teljesítés érdekbeli és fizikai lehetetlenülése a deviza alapú főszolgáltatás nyújtása tekintetében következett be. A lehetetlenülés Ptk. 312. § (3) bekezdése szerinti következményeként a felpereseknek nem kell fizetniük az alperes részére, mivel szabadultak a tartozás alól. A lehetetlenülés önmagában megszünteti a fizetési kötelezettségüket, függetlenül attól, hogy van-e még kölcsöntartozásuk. Ennek értelmében semmilyen elszámolást nem kell elvégezni.

A szolgáltatás lehetetlenülése azért következett be, mert a gazdasági válság hatására nem lehetett teljesíteni az alperes által is elfogadott adósi szerződési célt.

A fellebbezés szerint a törvényszék a Pp. 206. § (1) bekezdését sértő módon állapította meg, hogy nem következett be a lehetetlenülés. A fentiek vonatkozásában semmilyen bizonyítást nem folytatott le a felperesek erre irányuló kérelme ellenére sem, ezen túlmenően a 6/2013. PJE és a 2/2014. PJE rendelkezéseit contra legem alkalmazta a bíróság. Az ítélet sérti az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdésében és a Pp. 2. §-ában foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot.

A felperesek hangsúlyozták, hogy az alperes a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásával megakadályozta őket abban, hogy a kár enyhítése érdekében a szükséges intézkedéseket megtegyék, továbbá semmit nem tett meg annak érdekében, hogy a szerződési célnak megfelelően nyújtsa tovább a szolgáltatást, vagy a kárt mérsékelje (pl. forintosítás felajánlása, a bíróságtól szerződésmódosítás kérése a Ptk. 241. §-a alapján). Az ezen intézkedések elmulasztásából, saját felróható magatartásából eredő kárt nem háríthatja át az alperes a felperesekre, ez a Ptk. 4. § (4) bekezdésében foglaltakkal ellentétes.

A Ptk. 277. § (5) bekezdésében és a Ptk. 312. § (1) bekezdés második mondatában foglalt együttműködési kötelezettség megszegése miatt lehetetlenült a szerződés, az alperes szerződésszegő magatartása miatt emelkedtek meg a törlesztőrészletek olyan mértékben, hogy a felperesek számára visszafizethetlenné vált a kölcsöntartozás. A felperesek szolgáltatásának fizikai és érdekbeli lehetetlenülése bekövetkezett, emiatt mentesültek a fizetési kötelezettség alól.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

Álláspontja szerint az árfolyamkockázattal kapcsolatos szóbeli tájékoztatás vonatkozásában a fellebbezésben előadottak ellentétesek a bizonyítás eredményeként megállapított helyes ítéleti tényállással. Az alperes által alkalmazott írásbeli kockázatfeltáró nyilatkozat mindenben megfelelt a követelményeknek (BH2019.84.).

A lefolytatott hitelbírálat nem jelentett bármilyen garanciát arra nézve, hogy a felperesek teljesítőképessége a futamidő alatt folyamatosan fennáll majd. A hitelbírálat kizárólag a hitelfelvételkor fennálló körülmények alapulvételével történhetett.

A felperes gazdasági motivációja körébe tartozik, hogy a forintkölcsönöknél olcsóbb kölcsönt akart felvenni, ez azonban nem a szerződés jogi értelemben vett célja. Ilyen tartalmú kötelezettségvállalásra az alperes esetében nem került sor.

Utalt arra az alperes, hogy a tájékoztatási kötelezettség önmagában nem a szerződés érvénytelenségét, hanem a tisztességtelenség érdemi vizsgálatának a lehetőségét teremti meg. A felperesek azonban azt elő sem adták, hogy a tisztességtelenséget milyen körülmények alapozhatná meg.

A lehetetlenülés tekintetében az alperes fenntartotta azon elsődleges álláspontját, hogy az erre irányuló kereset meg nem engedett keresetváltoztatásként került előterjesztésre.

Kifejtette, hogy a felpereseknek a szerződés tartalmából ki nem következtethető, az alperes által nem vállalt elvárásainak meghíúsulása nem eredményezhet lehetetlenülést.

A hitelbírálat nem minősül a felperesek részére nyújtott gazdasági tanácsadásnak, hanem az alperes belső döntéshozatali folyamatának része.

Álláspontja szerint a felperesek olyan szerződés létrejöttét állítják, amely nincs és nem is létezett. A devizakölcsönök lényegi elemét összefoglaló 6/2013. PJE III.2.b) pontjában foglaltakkal szemben olyan szerződésre hivatkoznak, amely értelmében egyszerre lennének kötelesek a forintkölcsönökhöz képest lényegesen alacsonyabb törlesztő részletet fizetni, ugyanakkor a devizakölcsönökre jellemző árfolyamkockázat alól is mentesülni. Ez ellentétes a szerződéses

konstrukció lényegével, amelyről az alperes külön kockázatfeltáró nyilatkozatban tájékoztatta őket, akik azt ebből megérthették.

Nem támasztották alá a felperesek, hogy a lehetetlenülésre az általuk megjelölt időpontban sor került. A felperesek ezt követően is, még 2015-ben is fizetéseket teljesítettek az alperes felé.

Arra tekintettel is tévesnek ítélte a lehetetlenülésre vonatkozó álláspontot, hogy a felperesek ennek alátámasztásaként az alperes szerződéskötést megelőző magatartására hivatkoztak (előzetes tájékoztatás hiánya), tehát a lehetetlenülés általuk állított oka már a szerződés megkötésekor fennállt. Ilyen esetben legfeljebb a Ptk. 227. § (2) bekezdése szerinti minősítés lenne az alkalmazandó.

A lehetetlenülés felperesek által állított jogkövetkezménye önmagában is értelmetlen, a Ptk. 312. § (3) bekezdése kölcsönszerződés esetében nyilvánvalóan nem azt jelenti, hogy a kölcsöntőkét az adós megtarthatja.

* * *

Az ítéletábra a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül eljárva megállapította, hogy a fellebbezés az alábbiak szerint nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a jogvita eldöntéséhez szükséges keretek között lefolytatta a bizonyítási eljárást, a beszerzett peradatok okszerű értékelésével megállapított tényállás helyes, a törvényszék keresetet elutasító ítéleti döntése indokaira is kiterjedően helytálló.

A fellebbezésben és a fellebbezési ellenkérelemben kifejtettekre tekintettel az ítéletábra az alábbiakat emeli ki.

Az ítéletábrának az alperes fellebbezési ellenkérelmében írtakra tekintettel mindenekelőtt abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felpereseknek a bírósághoz 2019. május 26. napján érkezett (P.20.408/2018/10. sz. irat) keresetváltoztatása a Pp. 146/A. § (1) bekezdésében foglaltak szerint megengedett, határidőben előterjesztett keresetváltoztatásnak minősül-e.

A Pp. hivatkozott rendelkezése értelmében a jelen perben a felperesek a keresetüket az alperes érdemi ellenkérelmének előadását követő harminc napon belül változtathatták meg. Megállapítható, hogy az alperes 2016 december 6. napján - az elsőfokú bíróság erre irányuló, P.20.699/2015/12. számú felhívásának eleget téve - terjesztette elő írásbeli ellenkérelmét (P.20.699/2015/13. szám alatt). Az írásbeli ellenkérelem ugyanakkor nem került a felperesek részére kézbesítésre, az nem jutott a tudomásukra. A Pp. 146/A. § (1) bekezdése szerinti harmincnapos határidő a jogszabályi rendelkezés helyes értelmezése szerint az alperesi ellenkérelem a felperes részére (tárgyaláson szóban, illetve kézbesítés útján írásban) való közlésétől számítandó. Ezt az értelmezést támasztja alá a Kúria BH. 2015. 13. szám alatt közzétett eseti döntésének indokolása is. A kifejtettekre tekintettel nem volt eljárásjogi akadálya a felperesek 2019. május 26-i keresetváltoztatásának, így azt az elsőfokú bíróságnak a Pp. 213. § (1) bekezdésére is figyelemmel érdemben kellett elbírálnia.

Ennek során az elsőfokú bíróság a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelő, okszerű mérlegelés útján megállapított tényállásból helytálló jogi következtetést levonva foglalt állást a felek között létrejött szerződés tartalmát illetően. Nem volt olyan tartalmú szerződés létrejötté megállapítható, amelyben az alperes azt vállalta volna, hogy a kölcsönszerződés futamidejének végéig a forintkölcsönök törlesztő részletéhez képest alacsonyabb, de mindenképpen a felperesek jövedelmének terhelhetőségi szintjét el nem érő havi összegű törlesztő részletek felperesi teljesítése fejében nyújtja a szerződésben meghatározott összegű kölcsönszolgáltatást. A felperesek által állított tartalmú megállapodás létrejöttét a szerződéssel kapcsolatosan keletkezett okiratok (kölcsönszerződés, a

kockázatfeltáró nyilatkozat) Ptk. 207. § (1) és (2) bekezdése szerinti értelmezése, illetve a meghallgatott tanúk vallomása sem támasztotta alá.

Az elsőfokú bíróság ítéletében helyes indokát adta azon megállapításának, hogy a felek között az írásbeli szerződéses tartalomnak megfelelően került sor a felek szerződéses akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésére, a szerződés Ptk. 205. § (1) bekezdése szerinti létrejöttére. A felperesek perben hivatkozott céljának - mely szerint a futamidő végéig a forintkölcsönök törlesztő részletéhez képest alacsonyabb összegű törlesztő részletek teljesítése fejében jutnak a szerződésben meghatározott összegű kölcsönszolgáltatáshoz - az alperes általi elfogadása a szerződéses nyilatkozatok alapján nem nyert alátámasztást, e tekintetben a felek - szerződést keletkeztető - egybehangzó akaratkijelentése nem állapítható meg.

A felperesek által hivatkozott Ptk. 277. § (1) bekezdése értelmében a szerződéseket tartalmuknak megfelelően kell teljesíteni. Az (1) bekezdés c) pontja értelmében a szolgáltatásnak azon - jogosult által meghatározott - célra kell alkalmasnak lennie, amelybe a kötelezett beleegyezett. Ez irányú szerződéses tartalom, illetve ez irányú felperesi célhoz való alperesi beleegyezés hiányában az alperesnek nem volt olyan szerződésből fakadó kötelezettsége, hogy a szerződés futamidejének végéig a forintkölcsönök törlesztő részletéhez képest alacsonyabb, de mindenképpen a felperesek jövedelmének terhelhetőségi szintjét el nem érő havi összegű törlesztő részletek felperesi teljesítése fejében nyújtsa a szerződésben meghatározott összegű kölcsönszolgáltatást.

Téves az a felperesi érvelés, hogy a Ptk. 277. §-a és a Ptk. 226. § (1) bekezdése - tehát a jogszabály rendelkezése - folytán, a felek ezirányú kölcsönös, egybehangzó akaratának kinyilvánítása nélkül is a felperesek által állított tartalommal vált volna a szolgáltatásnyújtásra kötelessé az alperes.

A felperesek részére két ízben átadott, általuk mindkétyszer aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat, továbbá az okiratba foglalt szerződés VII. pontjának ún. CHF klauzulája egyértelműen igazolja, hogy a felperesek által hivatkozottakkal ellentétben az egyedi szerződés érthető, egyértelmű tartalmát képezik a devizakonstrukciót keletkeztető szerződéses kikötések, melyek eredményeképpen a kölcsön folyósítására és törlesztésére a deviza-alapú elszámolás szabályai az alkalmazandóak, a kölcsönfelvevő idegen devizában adósodik el, az árfolyamváltozásból eredő többletterheket pedig a felpereseknek kell viselniük. A szerződéskötéssel - a 6/2013. PJE III. 2. b) pontja értelmében - az adósok célja valóban az volt, hogy a forint kölcsönszerződések esetén irányadó kamatnál alacsonyabb kamat mellett jussanak kölcsönhöz, ezen cél teljesülését a hitelező azonban a szerződés kifejezett ez irányú rendelkezésének megfelelően, az árfolyamkockázatot az adósokra hárítva csak az akkori, a szerződéskötéskor és az azt megelőző időszakban irányadó, tehát a már ismert forint/deviza árfolyam mellett vállalta, az adósok pedig ennek fejében vállalták az árfolyamváltozás kockázatát, melynek iránya, mértéke előre nem volt látható, nem volt kiszámítható.

A felek közötti szerződéses tartalom körében való állásfoglalást követően volt lehetőség a perben a felperesi kereseti kérelem érdemi elbírálására, azaz annak megítélésére, hogy - az adott szerződés tartalmához viszonyítottnak - az elsődlegesen az érvénytelenségre, másodlagosan a lehetetlenülésre, míg harmadlagosan az alperesi szerződésszegésre hivatkozással előterjesztett kereseti kérelem megalapozott-e.

A szerződés érvénytelenségére alapított kereseti kérelem körében a felperesek elsődlegesen arra hivatkoztak, hogy az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés tisztességtelensége folytán a Ptk. 209/A § (2) bekezdése értelmében a szerződés semmis. Ezzel kapcsolatosan az ítélet táblája az alábbiakra mutat rá.

Amennyiben a pénzügyi intézmény a Ptk. 205. § (3) bekezdése, a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdés a) pontja szerinti tájékoztatási kötelezettségének nem, illetve nem megfelelő tartalommal tesz eleget, és ezáltal az árfolyamváltozás kockázatát a felperesre terhelő szerződéses kikötés a fogyasztó

számára nem minősül világosnak és érthetőnek, úgy a Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdésében foglaltak ellenére - bár főszolgáltatást meghatározó rendelkezésnek minősül, mégis - helye van a kikötés tisztességtelensége érdemi vizsgálatának.

Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezés érvénytelenségének vizsgálata - az árfolyamkockázatról való megfelelő tájékoztatás alaki és tartalmi kritériumai - körében a 6/2013. PJE és a 2/2014. PJE (elsőfokú ítéletben is idézett) megállapításain túl az ítéltábla az alábbiakra volt figyelemmel.

Az EUB C-51/17. számú határozatában kifejtettek szerint az a követelmény, mely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem korlátozható azok kizárólag alaki és nyelvtani szempontból való érthetőségére (73. pont). A pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és e tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztő részletekre gyakorolt hatására (74. pont). A kölcsönfelvevőnek egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a devizaalapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt a banknak fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra (75. pont). A fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a szerződés összes feltételét megismerhesse, a szerződési feltételekről és a szerződéskötés következményeiről a szerződés megkötése előtt időben nyújtott tájékoztatás alapvető jelentőségű a fogyasztó számára annak eldöntéséhez, hogy szándékában áll-e az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeket elfogadva szerződéses kapcsolatba lépni. (76. pont).

Az EUB ítélete szerint az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, hogy elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. E tekintetben e követelmény magában foglalja, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is. (78. pont).

Az EUB C-186/16. számú ítélete (ún. Andriciuc ügy) szerint egy szerződési feltétel tisztességtelen jellege az érintett szerződés megkötésének időpontjához viszonyítva értékelendő, figyelemmel azon körülményekre, amelyekről a feleknek a szerződéskötés időpontjában tudomása lehetett.

Az EUB C-76/2010. számú (ún. Pohotovost s.r.o.) ügyben hozott döntése szerint a tisztességtelenség vizsgálatánál a szerződés megkötésének időpontjában fennálló, a szerződés megkötését kísérő összes körülményt figyelembe kell venni (60. pont).

Az EUB C-227/18. sz. döntése szerint amennyiben a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi

kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is, és a kölcsönfelvevő rendelkezésére bocsátott teljes összeg és a törlesztő részletek összege egyértelműen meghatározható, úgy a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amelyik olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nem nincs felső határa, és amely csak tájékoztató jelleggel említi meg a kölcsön devizában kifejezett összegét és a törlesztőrészletek nemzeti fizetőeszközben kifejezett összegét

A 6/2013. PJE 3. pontja értelmében a pénzügyi intézményt jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kell terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztő részletekre. A tájékoztatási kötelezettség nem terjed ki az árfolyamváltozás mértékére.

A per tárgyát képező szerződés VII. pontjában foglalt kikötés, valamint a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt tájékoztatás együttes értékelésével az ítéltábla az alábbiakat állapította meg. A kockázatfeltáró nyilatkozat felhívja a figyelmet arra, hogy a svájci frank árfolyama a napi piaci mozgások hatására változhat, ez pedig kedvezőtlen irányú változás esetén a fogyasztó számára **előre nem látható, és előre ki nem számítható többletköltségeket** okozhat. Tartalmazza, hogy amennyiben a forint árfolyama gyengül, a tőke és a kamatainak (a törlesztő részleteknek) megfizetéséhez magasabb Ft összeg szükséges. A tájékoztató kitér a **devizakamatok** - forint kamatszintjétől többnyire különböző - **változásának** lehetőségére is.

A szerződés VII. pontja felhívja a fogyasztó figyelmét a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódó kockázat **jelentős mértékére**, világos tájékoztatást adva arról, hogy az adósnek jelentős kockázata keletkezhet abban az esetben, ha az **árfolyam jelentősen** változik.

A jelentős mértékű kockázat, illetve a jelentős árfolyamváltozás lehetősége az ítéltábla álláspontja szerint mindenképpen magában hordozza és kifejezi az árfolyam számottevő mértékű, ebből adódóan a költségek többszörösére emelkedésének jelentését is.

Az ítéltábla kiemeli, hogy a felperesek a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt tájékoztatást több, mint három héttel a szerződés megkötése előtt megismerték. A szerződéskötést megelőző tárgyalások, a felek ennek során tett nyilatkozatai, különösen a szerződéses ajánlat tartalmára irányuló tájékoztatások szerződéskötési akaratot, szándékot formáló kihatásuk miatt a szerződéskötéshez vezető folyamat elemeiként kiemelten értékelendők. A szerződéskötést jóval megelőző tájékoztatás - az EUB C-51/17. számú ítélet 76. pontjának megfelelően - kétséget kizáróan tényleges lehetőséget biztosít a fogyasztó számára arra, hogy a szerződés összes feltételét megismerhesse.

A tájékoztatás alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó az ítéltábla álláspontja szerint alappal nem gondolhatta, hogy a kockázat nem valós, vagy az legfeljebb korlátozott mértékben, legfeljebb a havi jövedelmük terhelhetőségi szintjéig terhelné őket. Ilyen körülményekre a tájékoztatás egyáltalán nem utal.

Nem nyert bizonyítást az a felperesi hivatkozás, hogy az alperes alkalmazottai az írásba foglalttól eltérően csak 5-10 %-os - tehát korlátozott mértékű - lehetséges törlesztőrészlet-növekedésről adtak tájékoztatást részükre.

Nem helytálló az a felperesi álláspont, miszerint az alperes által lefolytatott hitelbírálat eredményeképpen alappal gondolhatták, hogy mindenkori jövedelmük fedezi a vállalt árfolyamkockázat lehetséges következményeit. Az alperes a hitelbírálat keretei között a szerződéskötési folyamat során feltárt körülmények alapján azt vizsgálta, hogy az adósok részéről az akkor fennálló feltételek és előrelátható esetleges körülményváltozások mellett biztosított-e a kölcsön megtérülése, nem pedig azt, hogy a kockázatfeltáró nyilatkozatban is jelzett esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozások előre nem látható és ki nem számítható többletköltség-

következményei nem haladhatják-e meg a felperesek majdani teljesítőképességét. Éppen erre tekintettel hárította át az árfolyamváltozás kockázatát a pénzügyi intézet az adósokra.

Mindezek alapján az ítéltábla úgy foglalt állást, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást tartalmazó szerződéses kikötés megfelel a világosság, érthetőség, közérthetőség fentebb írt kívánalmainak. A tájékoztatás szükséges és egyben elegendő mértékben kiterjed az árfolyamkockázat alapvető közgazdasági összefüggéseire is, elegendő információval szolgál ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott és megalapozott döntést hozhassanak arról, hogy a szerződéskötéskor kedvező kamatfeltételek ellenében felelősséggel vállalják az árfolyam-változásból eredő kockázat viselését. Az ítéltábla utal ekörben a Kúriának a BH2019.84. és a Pfv.I.20.637/2019/6. számú eseti döntésében a perbelivel egyező tájékoztatást illetően kifejtett jogi álláspontjára, ugyanakkor arra is, hogy a Fővárosi Ítéltábla fellebbezésben hivatkozott 37.Gf.40.669/2018/12/I. számú közbenső ítéletét a Kúria a Gfv.VII.30.270/2019/6. számú ítéletével hatályon kívül helyezte és a felperesek keresetét elutasító elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A kifejtettekre tekintettel az árfolyamkockázatot a fogyasztókra telepítő rendelkezésnek - mint a főszoolgáltatás körébe tartozó rendelkezésnek - a tisztességtelensége a perbeli esetben érdemben nem vizsgálható.

A szerződés érvénytelenségét megalapozó körülményként az elsőfokú eljárás során a felperesek hivatkoztak arra is, hogy a különmemű árfolyamok alperesi alkalmazására irányuló szerződéses kikötés DH1. törvényben deklarált tisztességtelensége folytán az egész szerződés semmis, a törvény által alkalmazott jogkövetkezmény - a konvalidálódás - azonban a fogyasztói érdekekkel ellentétes, az nem válhatott a szerződés részévé, így az érvénytelenség jogkövetkezményeként az eredeti állapot helyreállításának van helye.

Az elsőfokú bíróság a felperesek ezen - érvénytelenségi keresetet alátámasztani hivatott - jogi álláspontját megalapozatlannak ítélte, e tekintetben a törvényszék döntésével az ítéltábla érdemben egyetértett, csupán utal arra, hogy a felperesi fellebbezés e körben egyáltalán nem tartalmaz az elsőfokú ítéletben kifejtettek vitatására irányuló hivatkozást, illetőleg érvelést.

Végül utal arra is az ítéltábla, hogy az érvénytelenségi keresetnek a jogalap hiányára alapított elutasítása miatt nem volt relevanciája az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazandó módjával, továbbá a felajánlott bizonyítás törvényszék általi mellőzésével kapcsolatosan a fellebbezésben kifejtett felperesi érvelésnek.

A felperesek a másodlagos - a teljesítés lehetetlenülésének, ekként a Ptk. 312. § (3) bekezdése alapján a szerződés megszűnésének megállapítására - irányuló keresetük alapjaként arra hivatkoztak, hogy az alperes nem teljesítette a szerződésből fakadó kötelezettségét. Ez az alapvetésük - a szerződés tartalmával kapcsolatosan fentebb már kifejtettek miatt - nem helytálló. A szerződésből nem vezethető le az alperes felperesek által állított kötelezettsége.

A szerződés felperesi teljesítésének fizikai okból való lehetetlenülése - tekintettel arra, hogy annak tárgya pénz-, tehát fajlagos szolgáltatás - nem állapítható meg.

Az a felperesi hivatkozás, hogy a felvett kölcsönt a teljesítőképességük hiányára tekintettel nem tudják visszafizetni, nyilvánvalóan nem alkalmas sem az érdekbeli, sem a gazdasági lehetetlenülés megalapozására akkor, amikor a teljesítőképességük okaként hivatkozott körülményről (az árfolyamváltozás bekövetkeztének lehetőségéről, annak következményeiről) mind a szerződéskötést megelőzően, mind pedig a szerződéskötéskor kifejezett, a lehetséges gazdasági következményekre is kiterjedő, átlátható, világos, érthető tájékoztatást kaptak, annak kockázatát pedig kifejezetten vállalták (Kúria Gfv. VII. 30.421/2018/5. sz. ítélete).

A fentebb már kifejtettekre - a szerződésnek a felperesek által állítottól eltérő tartalmára - tekintettel helytállóan foglalt állást a törvényszék akként, hogy az alperes terhére szerződésszegés, a szerződés hibás teljesítése nem állapítható meg, ekként az erre a jogcímre alapított kártérítési igény, azaz a harmadlagos kereseti kérelem sem alapos.

A kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § /2/ bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperesek a Pp. 78. § /1/ bekezdése alapján kötelesek egyetemlegesen megfizetni az alperesnek a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § /5/ bekezdése szerint az elsőfokú perköltség felében megállapított - az Áfa-t nem tartalmazó - ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

Győr, 2020. március 3.

dr. Lezsák József sk.
a tanács elnöke

dr. Maurer Ádám sk.
előadó bíró

dr. Molnár Andrea sk.
bíró